

دیپلماسی اقتصادی

روندها و چشم انداز منطقه‌ای و جهانی

تألیف:

دکتر سید جلال دهقانی فیروزآبادی (استاد روابط بین‌الملل دانشگاه علامه طباطبائی)

رضا توکلی و امیرحسین عرب‌پور

خیابان انقلاب و خیابان دانشگاه، مجتمع پارسا، همکف، واحد ۳۰۲

تلفن: ۰۶۶۵۴۶۰۲

تلفن مرکزی: ۰۶۶۵۴۶۰۲

تلفن: ۰۶۶۵۴۶۰۲

تلفن: ۰۶۶۵۴۶۰۲

تلفن: ۰۶۶۵۴۶۰۲

تلفن: ۰۶۶۵۴۶۰۲

تلفن: ۰۶۶۵۴۶۰۲

تلفن: ۰۶۶۵۴۶۰۲

تلفن: ۰۶۶۵۴۶۰۲

دیپلماسی اقتصادی

روندها و چشم انداز منطقه‌ای و جهانی

مؤلفان: دکتر سید جلال دهقانی فیروزآبادی،

دکتر سید محمد و امیر حسین عرب پور

ناشر: انتشارات علمی و فرهنگی علی‌ه السلام

چاپ و صفحه‌آرایی: پیدان

شمارگان: ۱۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۹۷۰-۱

چاپ اول: ۱۴۰۰

قیمت: ۱/۱۰۰/۰۰۰ ریال

فروشگاه اینترنتی:

www.press.isu.ac.ir

E-mail: pub@isu.ac.ir

تمام حقوق محفوظ است. هیچ بخشی از این کتاب بدون اجازه مکتوب ناشر قابل تکثیر یا تولید مجدد به هیچ شکلی از جمله چاپ، فتوکپی، انتشار الکترونیکی، فیلم و صدا و انتقال در فضای مجازی نمی‌باشد. این اثر تحت پوشش قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان ایران قرار دارد.

فهرست مطالب

۱۱	 سخن ناشر
۱۳	 پیشگفتار
۱۷	 مقدمه
۲۳	 بخش اول: مبادی و مبانی نظری
۲۵	 فصل ۱: بنیان‌های نظری دیپلماسی اقتصادی در جهان کنونی
۲۵	 مقدمه
۲۶	 ۱-۱. نظم کنونی جهان
۲۷	 ۱-۱-۱. انقلاب‌های فناورانه
۳۳	 ۱-۱-۲. تطور معنایی در مفهوم قدرت
۳۸	 ۱-۱-۳. وابستگی متقابل
۴۲	 ۱-۱-۴. جهانی‌شدن
۴۶	 ۱-۱-۵. رژیم‌های بین‌المللی
۵۱	 ۱-۱-۶. تجارت آزاد
۵۳	 یک. گات و سازمان تجارت جهانی
۶۲	 دو. موافقت‌نامه‌های تجارت آزاد
۶۴	 سه. شرکت‌های چندملیتی
۶۵	 ۱-۱-۷. ارز جهانی مستقل از طلا
۶۹	 یک. نظام برتون وودز
۷۴	 دو. صندوق بین‌المللی پول

۷۹	سه. گروه بانک جهانی
۸۱	۸-۱-۱. منطقه‌گرایی اقتصادی
۸۷	۲-۱. نسبت‌شناسی اقتصاد و سیاست
۸۸	۱-۲-۱. رویکرد مارکسیستی
۹۰	۲-۲-۱. رویکرد واقع‌گرایی
۹۲	۳-۲-۱. رویکرد لیبرالیستی
۹۶	جمع‌بندی
۹۹	فصل ۲: مفهوم‌شناسی دیپلماسی اقتصادی
۹۹	مقدمه
۱۰۰	۱-۲. دیپلماسی
۱۰۲	۱-۱-۲. دیپلماسی در نظم کنونی جهان
۱۰۹	۲-۲. مروری مفهومی بر دیپلماسی اقتصادی
۱۱۵	۳-۲. انواع دیپلماسی اقتصادی
۱۱۶	۱-۳-۲. دیپلماسی اقتصادی عام
۱۱۶	۲-۳-۲. دیپلماسی تجاری
۱۱۸	۳-۳-۲. دیپلماسی شرکتی (کسب‌وکار)
۱۱۸	۴-۲. بازیگران و ترتیبات نهادی دیپلماسی اقتصادی
۱۱۹	۱-۴-۲. نقش و کارکرد بازیگران بخش عمومی
۱۱۹	یک. قوه مجریه
۱۲۴	دو. قوه مقننه
۱۲۴	سه. مؤسسات تنظیمی
۱۲۵	۲-۴-۲. نقش و کارکرد بازیگران بین‌دولتی
۱۲۵	۳-۴-۲. نقش و کارکرد بازیگران بخش خصوصی
۱۲۶	۵-۲. ابزارهای دیپلماسی اقتصادی
۱۲۸	۶-۲. سطوح اقدام در دیپلماسی اقتصادی
۱۲۸	۱-۶-۲. سطح یک‌جانبه
۱۲۸	۲-۶-۲. سطح دو‌جانبه
۱۲۹	۳-۶-۲. سطح چندجانبه
۱۳۰	جمع‌بندی

بخش دوم: تجربه کشورهای منتخب با نگاه به جهان پیش‌رو.....	۱۳۱
فصل ۳: دیپلماسی اقتصادی و چشم‌انداز نظم پیش‌روی جهانی.....	۱۳۳
مقدمه.....	۱۳۳
۱-۳. ادوار چهارگانه نظم‌های جهانی.....	۱۳۴
۲-۳. مدل‌های متصور از آینده نظم جهانی.....	۱۴۰
۳-۳. دیپلماسی اقتصادی و نظم پیش‌روی جهانی.....	۱۴۵
۱-۳-۳. دیپلماسی اقتصادی و مهندسی نظم پیش‌روی جهانی.....	۱۴۶
۲-۳-۳. تجربه دیپلماسی اقتصادی قدرت‌های نوظهور، راهبرد تنظیم تعامل با جهان پیش‌رو.....	۱۵۴
جمع‌بندی.....	۱۵۶
فصل ۴: چین؛ قدرت جهانی.....	۱۵۹
مقدمه.....	۱۵۹
۱-۴. روند چرخش سیاست خارجی چین از ۱۹۷۸.....	۱۶۰
۲-۴. روند خیزش اقتصادی چین از ۱۹۷۸ تاکنون.....	۱۶۳
۳-۴. راهبردهای دیپلماسی اقتصادی چین.....	۱۶۶
۱-۳-۴. بهبود تجارت خارجی.....	۱۶۸
یک. ایجاد مناطق آزاد تجاری.....	۱۷۱
دو. انعقاد موافقت‌نامه‌های تجارت آزاد.....	۱۷۴
۲-۳-۴. جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی.....	۱۷۹
۳-۳-۴. سرمایه‌گذاری در سایر کشورهای جهان.....	۱۸۳
یک. سرمایه‌گذاری در کشورهای توسعه‌یافته.....	۱۸۴
دو. سرمایه‌گذاری در کشورهای در حال توسعه و کمتر توسعه‌یافته.....	۱۸۴
۴-۳-۴. تعامل با سازمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی اقتصادی.....	۱۸۵
یک. ورود به سازمان تجارت جهانی (WTO).....	۱۸۶
دو. مشارکت در بریکس (BRICS).....	۱۸۸
۵-۳-۴. تنوع‌بخشی به شرکای تجاری.....	۱۹۳
یک. مناسبات با کشورهای توسعه‌یافته.....	۱۹۴
دو. مناسبات با کشورهای در حال توسعه.....	۱۹۵
سه. همسایگان.....	۲۰۲

- ۲۰۷ ۶-۳-۴. انتقال علم و فناوری
- ۲۱۱ ۷-۳-۴. بهبود تصویر کشور
- ۲۱۵ یک. اعطای کمک‌های خارجی به کشورهای کمتر توسعه‌یافته
- ۲۲۱ دو. تقویت گردشگری
- ۲۲۳ ۸-۳-۴. احیای جاده ابریشم جدید (ابرپروژه یک کمربند - یک جاده)
- ۲۲۵ یک. کمربند زمینی (خشکی)
- ۲۲۶ دو. راه مکمل دریایی
- ۲۲۹ جمع‌بندی
- ۲۳۱ فصل ۵: ترکیه؛ قدرت منطقه‌ای
- ۲۳۱ مقدمه
- ۲۳۲ ۱-۵. روند خیزش اقتصادی ترکیه
- ۲۳۹ ۲-۵. راهبردهای دیپلماسی اقتصادی ترکیه
- ۲۴۲ ۱-۲-۵. بهبود تجارت خارجی
- ۲۴۳ یک. تنوع‌بخشی به شرکای تجاری
- ۲۴۶ دو. انعقاد موافقت‌نامه‌های تجارت آزاد
- ۲۴۸ سه. ایجاد مناطق تجارت آزاد
- ۲۴۹ چهار. مشارکت بخش خصوصی
- ۲۵۱ ۲-۲-۵. جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی
- ۲۵۴ یک. نهادسازی رسمی در مدیریت سرمایه‌های خارجی
- ۲۵۵ دو. محوریت استانبول در مبادلات مالی منطقه‌ای و بین‌المللی
- ۲۵۶ ۳-۲-۵. ترانزیت انرژی
- ۲۵۹ ۴-۲-۵. تعامل با سازمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی اقتصادی
- ۲۶۴ ۵-۲-۵. توسعه صادرات محور صنایع با فناوری متوسط و پیشرفته
- ۲۶۶ یک. صنعت عمران و زیرساخت
- ۲۶۷ دو. صنعت خودرو
- ۲۶۸ سه. صنعت فولاد
- ۲۶۹ چهار. صنعت نساجی
- ۲۷۰ پنج. صنعت هواپیمایی
- ۲۷۱ ۶-۲-۵. تقویت گردشگری

۲۷۳	یک. بهبود تصویر کشور
۲۷۵	جمع‌بندی
۲۷۹	نتیجه‌گیری
۲۸۷	منابع و مآخذ
۳۱۳	نمایه

فهرست نمودارها

۱۴۸	نمودار (۱). میزان واقعی رشد تولید ناخالص داخلی بازارهای نوظهور در سال ۲۰۱۴
۱۵۰	نمودار (۲). سهم صادرات کشورهای کلیدی از مجموع تجارت جهانی ۲۰۱۰-۱۹۷۰
۱۵۲	نمودار (۳). پیش‌بینی روند تغییر سهم کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه از قدرت جهانی
۱۶۴	نمودار (۴). روند (GDP) (میلیارد دلار) چین برای دوره ۲۰۱۴-۱۹۸۰
۱۶۵	نمودار (۵). رشد تولید ناخالص داخلی چین در مقایسه با برخی کشورها ۲۰۱۵-۱۹۸۰
۱۷۰	نمودار (۶). رشد صادرات و واردات قدرت‌های تجاری جهان در سال ۲۰۱۱
۱۷۱	نمودار (۷). ارزش صادرات و واردات کالایی چین بین سال‌های ۱۹۹۶ تا ۲۰۱۶
۱۸۲	نمودار (۸). نرخ سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در چین و سهم آن در GDP دوره ۱۹۷۹-۲۰۱۴ ...
۲۰۹	نمودار (۹). صادرات فناوری‌های پیشرفته چین بین سال‌های ۱۹۹۱ تا ۲۰۱۲
۲۲۳	نمودار (۱۰). گردشگری بین‌المللی چین در دوره ۱۹۹۵-۲۰۱۲
۲۳۸	نمودار (۱۱). تولید ناخالص داخلی ترکیه ۱۹۶۰-۲۰۲۰
۲۳۹	نمودار (۱۲). تولید ناخالص داخلی و درآمد سرانه ملی ۲۰۰۱-۲۰۱۲
۲۴۳	نمودار (۱۳). تجارت کالایی ترکیه (صادرات و واردات) بین سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۵
۲۴۵	نمودار (۱۴). میزان صادرات ترکیه به آفریقا
۲۵۳	نمودار (۱۵). سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در ترکیه و نسبت آن با (GDP) بین سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۹
۲۷۲	نمودار (۱۶). تعداد گردشگران ورودی به ترکیه و درآمد این کشور بین سال‌های ۲۰۰۱-۲۰۱۶ ...

فهرست شکل‌ها و جداول

۹۷	شکل (۱). نسبت مؤلفه‌های نظم کنونی جهان با یکدیگر
۱۱۵	شکل (۲). ارتباط انواع دیپلماسی اقتصادی
۱۳۵	شکل (۳). چرخه عمر نظم‌های جهانی
۱۴۴	شکل (۴). مدل‌های متصور از آینده نظم جهانی
۲۲۷	شکل (۵). مسیرهای پیشنهادی زمینی و دریایی ابرپروژه «یک کمربند - یک جاده»

- شکل (۶). خطوط ترانزیت انرژی از مسیر ترکیه ۲۵۸
- جدول (۱). جایگزینی نظم‌های بین‌المللی از قرن ۱۶ تا ۲۱ ۱۳۹
- جدول (۲). سهم تجارت کشورهای بزرگ اقتصادی و مناطق جغرافیایی در سال‌های ۱۹۹۵ و ۲۰۲۵ ... ۱۵۰
- جدول (۳). موافقت‌نامه‌های تجارت آزاد منعقدشده بین ترکیه و برخی کشورها تا سال ۲۰۱۲ ۲۴۸

❖ سخن ناشر

رسالت و مأموریت دانشگاه امام صادق (علیه السلام) «تولید علوم انسانی اسلامی» و «تربیت نیروی درجه یک برای نظام» (که در راهبردهای ابلاغی مقام معظم رهبری مدظله تعیین شده) است. اثرپذیری علوم انسانی از مبانی معرفتی و نقش معارف اسلامی در تحول علوم انسانی، دانشگاه را بر آن داشت که به طراحی نو و بازمهندسی نظام آموزشی و پژوهشی جهت پاسخ‌گویی به نیازهای نوظهور انقلاب، نظام اسلامی و تربیت اسلامی به عنوان یک اصل محوری برای تحقق مأموریت خویش بپردازد و بر این باور است که علم توأم با تزکیه نفس می‌تواند هویت جامعه را متأثر در مسیر تعالی و رشد قرار دهد.

از این حیث «تربیت» را می‌توان مقوله‌ای محوری یاد نمود که وظایف و کارویژه‌های دانشگاه، در چهارچوب آن معنا می‌یابد؛ زیرا که «علم» بدون «تزکیه» بیش از آن‌که ابزاری در مسیر تعالی و اصلاح امور جامعه باشد، عاملی مشکل‌ساز خواهد بود که سازمان و هویت جامعه را متأثر و دگرگون می‌سازد.

از سوی دیگر «سیاست‌ها» تابع اصول و مبادی علمی هستند و نمی‌توان منکر این تجربه تاریخی شد که استواری و کارآمدی سیاست‌ها در گرو انجام پژوهش‌های علمی و بهره‌مندی از نتایج آن‌هاست. از این منظر پیشگامان عرصه علم و پژوهش، راهبران اصلی جریان‌های فکری و اجرایی به حساب می‌آیند و نمی‌توان آینده درخشانی

را بدون توانایی‌های علمی - پژوهشی رقم زد و سخن از «مرجعیت علمی» در واقع پاسخ‌گویی به این نیاز بنیادین است.

دانشگاه امام صادق (علیه‌السلام) در واقع یک الگوی عملی برای تحقق ایده دانشگاه اسلامی در شرایط جهان معاصر است. الگویی که هم‌اکنون ثمرات نیکوی آن در فضای ملی و بین‌المللی قابل مشاهده است. طبعاً آنچه حاصل آمده محصول نیت خالصانه و جهاد علمی مستمر مجموعه بنیان‌گذاران و دانش‌آموختگان این نهاد است که امید می‌رود با اتکاء به تأییدات الهی و تلاش همه‌جانبه اساتید، دانشجویان و مدیران دانشگاه، بتواند به مرجعی تمام عیار در گستره جهانی تبدیل گردد.

معاونت پژوهشی دانشگاه امام صادق (علیه‌السلام) با توجه به شرایط، امکانات و نیازمندی جامعه در مقطع کنونی با طرحی جامع نسبت به معرفی دستاوردهای پژوهشی دانشگاه، ارزیابی سازمانی - کارکردی آن‌ها و بالاخره تحلیل شرایط آتی اقدام نموده که نتایج این پژوهش‌ها در قالب کتاب، گزارش، نشریات علمی و... تقدیم علاقه‌مندان می‌گردد. هدف از این اقدام - منمن قدردانی از تلاش خالصانه تمام کسانی که با آرمان و اندیشه‌ای بزرگ و ادعایی بلند در این راه گام نهادند - درک کاستی‌ها و اصلاح آنها است تا از این طریق زمینه پرورش نسل جوان و علاقه‌مند به طی این طریق نیز فراهم گردد؛ هدفی بزرگ که در نهایت مرجعیت مکتب علمی امام صادق (علیه‌السلام) را در گستره بین‌المللی به همراه خواهد داشت. (ان شاء الله)

ولله الحمد

معاونت پژوهشی دانشگاه

◆ پیشگفتار

حکیم ادب در آغاز کلام و نگارش است که سپاس و حمد و تسبیح خداوند بزرگ را به جای آوریم. او که تعلیم را مقدم بر خلقت انسان نهاد و مداد علمای ربّانی را بر خون شهیدان فضیلت بخشید. بر نبی مکرم اسلام حضرت محمد مصطفی (ﷺ) که شهر علم است و علی مرتضی (علیه السلام) باب بهره از آن، خالصانه ترین درودها را روانه می سازیم و از وجود نورانی ائمه اطهار (علیهم السلام) به خصوص مقام مطهر مؤسس مذهب جعفری حضرت امام صادق (علیه السلام) استمداد می جوییم.

علم آنگاه محل امید و فارغ از بیهودگی است که از اتصال به درگاه فیض الهی مستقل نشده و بنابر امر خداوندی در خدمت اجتماع باشد. از این روست که حجم انبوهی از مشکلات و مسائل امروز جامعه ایران اسلامی بی ربط از توزیع نابه جای سرمایه های علمی نیست.

به طور مشخص نیمی از نهاد اقتصاد (چنانچه اقتصاد را جمع اقتصاد ملی و بین المللی تلقی نماییم) در ورای پهنه حکمرانی ملی است و در نظریات و تجارب موجود در نهاد روابط خارجی کشورها نیز ابزارها و منافع اقتصادی جایگاه بی منازعه ای داشته و دارند. حال یک سؤال اساسی اینجاست که چرا در طول سال ها به فصل مشترک میان اقتصاد و روابط خارجی توجه قابل اعتنایی در سطوح نظری، کارشناسی، سیاست گذاری، اجرایی و مدیریتی به چشم نمی آید؟ رفت و برگشت مسائل و پاسخ ها

میان ارکان نهاد اجتماعی و دانشگاه چطور در تنظیم روابط اقتصادی خارجی نوعی سکوت نابه‌جا را می‌گذرانند که شاکله جریان تولید علم و به تبع آن اصلاح رویه‌های موجود در حکمرانی را دستخوش رکودی معنادار ساخته است؟ شگفت آن‌که علی‌رغم تجربه موفق کشورهای پیشرفته و اصول و فروض ابتدایی در دانش اقتصاد، علوم سیاسی و مدیریت هنوز برخی قائل به آن هستند که دیپلماسی اقتصادی یک مفهوم، تحلیل، راهبرد، ابزار و مأموریت غلط است. روی دیگر پرسش یادشده آن است که چطور نهاد اجتماعی و سرمایه‌های علمی کشور می‌تواند خود را بی‌تفاوت به قرن‌ها صادرات مواد خام حداقلی، استمرار تاریخی ناترازی تجاری و ارزی، شکنندگی روابط دوجانبه خارجی، بی‌بهرگی از مناسبات و ابتکارات منطقه‌ای و بین‌المللی اقتصادی، واگرایی تثبیت‌شده در میان کشورهای اسلامی، تورم بی‌وقفه در سطح عمومی قیمت‌ها و عقب‌ماندگی‌های صنعتی نشان دهد؟

عبور از تکرار مباحثی که دهه‌ها در کلاس‌های اقتصاد، روابط بین‌الملل و مدیریت نتوانست گام مؤثری در اصلاح روابط و ضوابط معیشت جامعه، مدیریت منابع و توازن عزتمندانه روابط خارجی نظام اسلامی با جهان پیرامون ایجاد کند، جسارت و عواقبی را به دنبال دارد اما منشأ اثر مدامی در مقام پیشران حرکت جامعه است. در چنین حرکتی، مسائل جامعه پرسش تحقیقات دانشگاهی است که دانش‌آموختگان هر رشته تحصیلی از زاویه و منطق حاکم بر نظم علمی خود به آن سؤال واحد پاسخ داده و بر مبنای تضارب آرای آزاد به پاسخ نهایی با حداکثر جامعیت دست می‌یابند.

تجربه چنین مسیری بهانه مبارک آشنایی اولیه نویسندگان اثر حاضر و اتفاق نظر در پرداختن به موضوعی واحد از رهگذر سه دیدگاه علمی بوده است. ابتدای پاییز سال ۱۳۹۵ جمع اولیه‌ای از دانشجویان رشته علوم اقتصادی، علوم سیاسی، مدیریت و حقوق، هسته علمی تحت عنوان دیپلماسی اقتصادی را تحت نظر آقای دکتر مهدی صادقی شاهدانی تشکیل دادند که با طی مسیری منظم، امروز جایگاه مستقر خود در دانشگاه امام صادق (ع) را به عنوان یک واحد پژوهشی مستقل (اندیشکده دیپلماسی اقتصادی) یافته است. از زمستان ۱۳۹۷ اولین همکاری علمی میان مؤلفین آغاز شد که به لطف خداوند متعال تاکنون استمرار یافته و امید می‌رود که بیش از پیش این فرصت مهیا و مانا باشد. از آن وقت تمرکز جدی و منحصربه‌فرد اندیشکده بر این حیطه

موضوعی، انباشتی از مطالعه مستمر منابع دست اول، گفتگوهای مشورتی با جمعیت قابل توجهی از سفرا، مدیران عالی رتبه، تجار و رایزنان اقتصادی و بازرگانی جمهوری اسلامی ایران، حضور میدانی در بدنه سیاست‌گذاری و اجرایی مرتبط با این موضوع در ساختار اساسی کشور، نگارش مقالات موردی در مجلات و همایش‌های بین‌المللی داخلی و خارجی و بهره‌مندی از جمع فرهیخته و کم‌نظیری از اساتید دانشگاهی را فراهم آورد. از مهم‌ترین نکات بدون اختلاف در نتیجه این تحقیقات مستمر، فقر ادبیات نظری و محتوای اختصاصی به موضوع دیپلماسی اقتصادی بود که این خلأ در مقایسه با دیگر موضوعات در آثار غیر فارسی نیز مشهود است؛ حال این‌که در آثار به زبان فارسی به‌طور جدی‌تری قابل ادعاست. چنین اثری از طبقه دانشگاهی می‌تواند تا حد قابل توجهی ورود به عرصه کارشناسی، سیاست‌گذاری، اجرایی و مدیریتی روابط اقتصادی خارجی را پشتیبانی و مهیا سازد. بنابراین از سال ۱۳۹۸ رویه تولید ادبیات و محتوای غنی و کاربردی در حیطه موضوعی اندیشکده دیپلماسی اقتصادی دستورکار قرار گرفت که در دو محور آثار ترجمه‌ای و تألیفی طراحی و پیگیری شد.

اثر حاضر از پایان زمستان ۱۳۹۸ در تلفیق نگاه روابط بین‌الملل، اقتصاد سیاسی بین‌الملل و بازرگانی بین‌الملل که رویه تخصصی و پژوهشی نویسندگان است با تجمیع داده‌ها و محتوای پیشینی به عنوان نخستین اثر تألیفی در اندیشکده دیپلماسی اقتصادی دانشگاه امام صادق (ع) آغاز و پس از قریب ۱۶ ماه فعالیت مستمر و تصحیح سه‌جانبه از محتوای تألیفی با وجود محدودیت‌های ناشی از شیوع بیماری کووید-۱۹ و تعطیلی دانشگاه‌ها و کتابخانه‌ها، در تابستان ۱۴۰۰ همزمان با ایام دهه کرامت و میلاد حضرت ثامن الحجج امام رضا (ع) آماده طبع و انتشار گردید.

این تألیف با پوشش دادن ابعاد نظری و تجربی توانسته است ضمن فتح باب جدیدی در تولید ادبیات مرجع، دانش و تجربه این حیطه موضوعی را به‌طور توانمند مورد بحث قرار دهد. از این‌رو، بهره‌مندی طیف وسیعی از دانشجویان، پژوهشگران، سیاست‌گذاران و مدیران اجرایی حوزه روابط اقتصادی خارجی تا حد قابل توجهی از نوشتار حاضر ممکن و قابل دسترس خواهد بود. ملاحظه و دقت در اکثریت قریب به اتفاق منابع و آثار معتبر فارسی و لاتین، تحلیل موضوع در بستر تحولات تاریخی و روند نظم کنونی و پیش‌روی جهانی، انطباق و انسجام میان مبانی نظری و رهیافت‌های حاصل

از مطالعات تجربی و برداشت‌هایی با امکان استخراج الگوی عملیاتی دیپلماسی اقتصادی در نتیجه‌گیری پایانی از جمله مهم‌ترین ویژگی‌های دیگر این کتاب است. در پایان لازم می‌دانیم ضمن گرامیداشت مقام استاد فقیدمان مرحوم آیت‌الله مهدوی کنی (رحمه‌الله)، از آقایان دکتر مهدی صادقی شاهدانی ریاست محترم دانشکده معارف اسلامی و اقتصاد و رئیس شورای علمی اندیشکده دیپلماسی اقتصادی، دکتر سیدکمال خرازی و دکتر ابراهیم شیبانی اعضای محترم شورای راهبردی روابط خارجی جمهوری اسلامی ایران، دکتر سیدعباس عراقچی دبیر محترم آن شورا، دکتر محمد نعمتی و آقایان رضا محمدزاده، رضا دیبا، رضا عبداللهی و محمد روشنی که در پدید آمدن این اثر زحمات شایانی را متقبل شده‌اند مراتب سپاس و تقدیر را به‌جای آوریم. از خداوند جلیل، عزت و جبران زحمات والدین، خانواده و اساتید بزرگوارمان را مسئلت می‌جویم و سربلندی ایران اسلامی در نیل به اهداف تمدنی را طلب می‌نماییم.

و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین

تابستان ۱۴۰۰ خورشیدی

سیدجلال دهقانی فیروزآبادی

رضا توکلی - امیرحسین عرب‌پور